

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Departament Wspólnej Polityki Rolnej

Materiał dla Zespołu ds. Obszarów Wiejskich Wsi i Rolnictwa Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

Temat: Przegląd dostępnych źródeł dofinansowania budowy/ przebudowy/ remontu infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich dla gmin ze środków Unii Europejskiej i krajowych z uwzględnieniem, zastosowanych bądź nie, znaczonych alokacji w Funduszach Regionalnych.

I. INFORMACJA O WSPARCIU DLA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W RAMACH ŚRODKÓW KRAJOWYCH – główne źródło obecnego wsparcia

W ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych JST mogą uzyskać wsparcie na szereg inwestycji infrastruktury technicznej m.in. w zakresie budowy lub modernizacji:

- infrastruktury drogowej
- infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni
- źródeł ciepła sieciowego zeroemisyjnego
- indywidualnych źródeł ciepła zeroemisyjnego
- sieci ciepłowniczej
- infrastruktury elektroenergetycznej
- infrastruktury technicznej drogowej

Obecnie w ramach ww. Funduszu można składać wnioski o dofinansowanie w ramach następujących naborów:

- **edycja szósta – PGR, która trwa od 23 czerwca 2023 r. do 31 lipca 2023 r.**- wnioski mogą składać gminy, powiaty, związki międzygminne i związki powiatowo-gminne, na obszarze których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej (PGR-y)
- **edycja siódma - Rozwój stref przemysłowych, która trwa od 26 czerwca 2023 r. - 21 lipca 2023 r.** - wnioski mogą składać jednostki samorządu terytorialnego, związki jednostek samorządu terytorialnego.

II. INFORMACJA O WSPARCIU DLA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W RAMACH KRAJOWEGO PLANU ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest planem rozwojowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy i inwestycje.

Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF) ustanowionego Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. (Dz.U. UE L 57 z 18.2.2021).

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w KPO odpowiada za 4 inwestycje:

1. **A1.4.1** Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu
2. **A2.4.1** Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego (wspólnie z MEiN)
3. **B3.1.1** Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich
4. **B3.3.1** Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich

Obecnie łączny budżet tych inwestycji to 2,25 mld EUR tj. ok. 10,1 mld zł (wg kursu 4,4819 zł/ EUR).

W KPO znajduje się możliwość wsparcia budowy/ przebudowy/ remontu infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich dla gmin m.in. w zakresie:

- budowy/ modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej przez JST (w ramach inwestycji **B3.1.1– Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich**)

Zakres wsparcia – budowa, rozbudowa lub modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę lub odprowadzenia ścieków, na terenach wiejskich, znajdujących się poza

aglomeracjami ściekowymi, na obszarze należącym do gminy wiejskiej lub miejsko – wiejskiej z wyłączeniem miast powyżej 5 tysięcy mieszkańców. Zakres obejmuje również infrastrukturę do zarządzania gospodarką wodno – kanalizacyjną, wykorzystującą rozwiązania cyfrowe. Realizacja dotowanego przedsięwzięcia musi przyczyniać się do wykonania nowych podłączeń do zbiorczej sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej.

Wysokość alokacji – 204 000 000 euro (ok. 914 000 000 zł)

Planowany termin uruchomienia naboru wniosków – III kwartał 2023 r.

Termin realizacji przedsięwzięć – 30 listopada 2025 r.

Podmioty uprawnione do uzyskania wsparcia:

- Gmina
- Spółka, w której udziały mają wyłącznie jednostki samorządu terytorialnego
- Związek międzygminny

Wsparcie może pokryć do 100% kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia (bez VAT)

Minimalna wysokość wsparcia – 1 000 000 zł

Maksymalna wysokość wsparcia – 5 000 000 zł

- poprawy retencji wodnej na (w ramach **inwestycji B3.3.1 – Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich**)

Zakres wsparcia:

Obszar B: przedsięwzięcia związane z budową, przebudową, odbudową, rozbudową urządzeń melioracji wodnych oraz niewielkich urządzeń wodnych (w szczególności ograniczających odpływ wody, z uwzględnieniem jej retencjonowania), w celu rozwoju ogólnopolskiego systemu retencji wodnej na obszarach wiejskich, realizowane na terenach rolniczych. Możliwa będzie również realizacja inwestycji na wiejskich terenach zurbanizowanych pod warunkiem, że inwestycje oprócz gromadzenia wody, będą również wywierały pozytywny wpływ na grunty rolne lub leśne.

W ramach zaplanowanego budżetu wsparcie będą mogły jeszcze uzyskać:

- jednostki doradztwa rolniczego - obszar A
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - obszar C

Obszar A: aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich przez ośrodki doradztwa rolniczego w formie Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW) na rzecz działań w poprawę gospodarki wodnej. Wsparcie obejmie, organizację szkoleń, warsztatów, wyjazdów studyjnych, wypracowywanie planów działań dotyczących niezbędnych przedsięwzięć z zakresu poprawy gospodarki wodnej, w szczególności na terenach rolnych lub leśnych.

Obszar C: inwentaryzacja urządzeń melioracji wodnych w celu stworzenia aktualnej bazy danych urządzeń melioracji wodnych i gruntów zmeliorowanych.

Wysokość alokacji – 2 989 427 300 zł (obszar A, B, C), w tym wsparcie bezzwrotne około 1 300 000 000 zł oraz wsparcie zwrotne w formie pożyczki około 1 700 000 000 zł. W ramach jeszcze niezatwierdzonej Rewizji KPO postanowiono zrezygnować z alokacji przeznaczonej na wsparcie zwrotne w formie pożyczki, co spowoduje, iż wysokość alokacji przeznaczonej na wsparcie w ramach inwestycji B3.3.1 będzie wynosić około 1 300 000 000 zł, a wsparcie będzie udzielane jedynie w postaci bezzwrotnej.

Planowany termin uruchomienia naboru wniosków – I kwartał 2024 r.

Termin realizacji przedsięwzięć – IV kwartał 2025 r.

Podmioty uprawnione do uzyskania wsparcia:

- gminy i związki międzygminne w obszarze B

Wsparcie może pokryć do 100% kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia (bez VAT)

Minimalna wysokość wsparcia – jeszcze nie ustalono

Maksymalna wysokość wsparcia – jeszcze nie ustalono

- kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych (w tym scalenia gruntów, uregulowania kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenia niezbędnej infrastruktury (woda, gaz, energia) oraz budowy powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe – wszystkie prace infrastrukturalne niezbędne do przygotowania terenu pod inwestycje (w ramach inwestycji A1.2.2, za którą odpowiada MRiT)
- zoptymalizowania gospodarki ciepłno-energetycznej z wykorzystaniem dostępnych nowoczesnych technologii (w ramach inwestycji B1.1.1, za którą odpowiada MKiŚ)

- wyeliminowania braku dostępu do usług bardzo szybkiego internetu w obszarach wykluczenia cyfrowego tzw. białych plamach (**w ramach inwestycji C1.1.1**, za którą odpowiada MC)

Ponadto w ramach nowego komponentu REPower EU zaproponowano nową inwestycję pn. *G1.1.4 Budowa lub modernizacja sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej na obszarach wiejskich w celu umożliwiania przyłączania nowych OZE* z budżetem 971 578 098 EUR. Zgodnie z opisem ww. inwestycji przedsięwzięcia mogą obejmować:

- a) budowę lub przebudowę linii napowietrznych WN, SN i NN, w tym linii kablowych
- b) budowę lub przebudowę stacji WN/MN i SN/LN
- c) cyfryzację i automatyzację sieci, w tym instalację liczników w stacjach oraz instalację liczników zdalnego odczytu u odbiorców

III. INFORMACJA O WSPARCIU W RAMACH PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020

W ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020** możliwe jest **uzyskanie wsparcia** przez gminy w ramach poddziałania 4.3 „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa”, w typie operacji:

1. „**Zarządzanie zasobami wodnymi**” - będzie udzielane wsparcie finansowe na realizację inwestycji w zakresie budowy lub przebudowy otwartych zbiorników do retencjonowania wód opadowych i roztopowych.

Powierzchnia zbiornika - do 5 000 m² oraz głębokość nieprzekraczająca 3 m od naturalnej powierzchni terenu.

Pomoc przyznawana w formie refundacji kosztów kwalifikowalnych do wysokości 100% ale nie wyższej niż 500 000 zł na operację (przykłady kosztów kwalifikowalnych: zakup usług budowlano-montażowych niezbędnych do realizacji operacji, zakup gruntów w zakresie niezbędnym i warunkującym realizację operacji w

wysokości nieprzekraczającej 10% kosztów kwalifikowalnych operacji, koszty podatku od towarów i usług (VAT).

Inwestycja będzie mogła zostać zrealizowana w miejscowości należącej do gminy wiejskiej lub gminy miejsko-wiejskiej (z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców), lub gminy miejskiej (z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców).

Wysokość alokacji - 400 mln zł z zastosowaniem limitów środków dostępnych w poszczególnych województwach.

Planowany termin uruchomienia naboru wniosków – III kwartał 2023 r.

Wniosek o płatność końcową nastąpi nie później niż do 30 czerwca 2025 roku.

Maksymalna wysokość wsparcia – 500 000 zł na operację.

W ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 możliwe było uzyskanie wsparcia** przez gminy w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” w ramach operacji typu:

1. „**Gospodarka wodno-ściekowa**” na budowę, przebudowę, modernizację lub wyposażenie obiektów budowlanych służących do zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz gromadzenie wód opadowych i roztopowych jak również zakup i montaż urządzeń kanalizacyjnych oraz urządzeń wodociągowych. Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie mogła przekroczyć 5 mln zł na obszar gminy w okresie realizacji programu a intensywność pomocy wynosiła do 63,63 % kosztów kwalifikowalnych operacji, natomiast w przypadku operacji finansowanych w ramach Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy do 100% kosztów kwalifikowalnych.

W ramach przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy¹ złożono 4 423 wniosków na łączną kwotę 9 911 507 908 zł, w tym 7 827 330 348 zł ze środków EFRROW. Pomoc przyznano na realizację 2 277 operacji na kwotę 4 618 875 765 zł, w tym 3 506 254 556 zł ze środków EFRROW.

---

¹ wg stanu na 30 kwietnia 2023 r.

Ponadto przewidziano nowelizację rozporządzenia², którego celem jest zniesienie ograniczeń czasowych (które dla operacji jednoetapowych wynoszą 24 miesiące oraz dwuetapowych 36 miesięcy) związanych z wykonaniem zakresu rzeczowego, ponoszeniem przez beneficjentów kosztów kwalifikowalnych operacji oraz złożeniem wniosku o płatność końcową dla operacji typu „Gospodarka wodno-ściekowa”. Dodatkowo obecnie trwają prace zmierzające **do zwiększenia alokacji środków o kwotę 100 mln euro** co pozwoli na sfinansowanie złożonych już wniosków o przyznanie pomocy, a znajdujących się na liście projektów oczekujących.

2. „**Budowa lub modernizacja dróg lokalnych**” na budowę lub modernizację dróg lokalnych i związanych z nimi urządzeń. Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie mogła przekroczyć 5 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji programu, a intensywność pomocy wynosiła do 63,63 % kosztów kwalifikowalnych operacji. W ramach przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy¹ złożono 6 601 wniosków na łączną kwotę 10 003 810 198 zł, w tym 6 365 424 424 zł ze środków EFRROW. Pomoc przyznano na realizację 2 567 operacji na kwotę 3 023 161 784 zł, w tym 1 923 637 919 zł ze środków EFRROW.

3. „**Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej**” na budowę, modernizację lub wyposażanie budynków pełniących funkcje kulturalne, w tym świetlic i domów kultury oraz ukształtowanie przestrzeni publicznej zgodnie z wymaganiami ładu przestrzennego. Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie mogła przekroczyć 500 tys. zł na miejscowość w okresie realizacji programu³, a intensywność pomocy wynosiła do 63,63 % kosztów kwalifikowalnych operacji.

---

² rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „**Gospodarka wodno-ściekowa**” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

³ łącznie na inwestycje realizowane w ramach poddziałania: Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej oraz poddziałania Inwestycje w tworzenie, ulepszenie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury – na zakres dotyczący budowy, przebudowy, modernizacji lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne oraz kształtowania przestrzeni publicznej.

W ramach przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy¹ złożono 1 464 wniosków na łączną kwotę 893 593 118 zł, w tym 568 593 299 zł ze środków EFRROW. Pomoc przyznano na realizację 813 operacji na kwotę 500 989 842 zł, w tym 318 779 836 zł ze środków EFRROW.

4. „Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów” na budowę lub modernizację targowisk lub obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie mogła przekroczyć 1 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji programu a intensywność pomocy wynosiła do 63,63 % kosztów kwalifikowalnych operacji.

W ramach przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy¹ złożono 349 wniosków na łączną kwotę 443 272 149 zł, w tym 282 054 068 zł ze środków EFRROW. Pomoc przyznano na realizację 218 operacji na kwotę 269 716 253 zł, w tym 171 620 452 zł ze środków EFRROW.

5. „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego” na odnawianie lub poprawę stanu zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie z przeznaczeniem na cele publiczne. Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie mogła przekroczyć 500 tys. zł na miejscowość w okresie realizacji programu³ a intensywność pomocy wynosiła do 63,63 % kosztów kwalifikowalnych operacji.

W ramach przeprowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy¹ złożono 103 wnioski na łączną kwotę 58 895 855 zł, w tym 37 475 431 zł ze środków EFRROW. Pomoc przyznano na realizację 75 operacji na kwotę 42 962 874 zł, w tym 27 337 277 zł ze środków EFRROW.

W ramach przedmiotowych typów operacji nie planuje się już przeprowadzania nowych naborów wniosków przyznanie pomocy (ostatnie nabory zostały przeprowadzone w 2022 r.). Dodatkowym źródłem dofinansowania infrastruktury na obszarach wiejskich dla gmin w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 jest poddziałanie 19.2 w ramach działania LEADER/RLKS.

W ramach tego poddziałania dla jednostek sektora finansów publicznych, w tym gmin dostępne jest różnorodne wsparcie np. w zakresie:

- budowy lub przebudowy publicznych dróg gminnych lub powiatowych, które:
  - a) umożliwiają połączenie obiektów użyteczności publicznej, w których są świadczone usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo-wychowawcze lub edukacyjne dla ludności lokalnej, z siecią dróg publicznych albo
  - b) skracają dystans lub czas dojazdu do tych obiektów
- zachowania dziedzictwa lokalnego
- rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej
- oddolnych i lokalnych koncepcji rozwoju wsi

Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 500 tys. zł na operację, a intensywność pomocy wynosi do 63,63% kosztów kwalifikowalnych operacji.

W ramach przeprowadzonych przez lokalne grupy działania naborów sfinansowano ze środków strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) 329 operacji w zakresie dróg lokalnych. Ponadto w zakresie rozwoju niekomercyjnej infrastruktury dofinansowano 6753 operacje, oraz w zakresie zachowania dziedzictwa lokalnego – 1719 operacje. Nabory wniosków nadal są ogłaszane, jednak z uwagi na czasochłonność realizacji operacji inwestycyjnych przez podmioty zobowiązane do stosowania ustawy prawo zamówień publicznych oraz kończący się okres wdrażania programu nie należy spodziewać się realizacji wielu nowych operacji w tych zakresach.

IV. INFORMACJA O WSPARCIU W RAMACH PLANU STRATEGICZNEGO DLA WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ NA LATA 2023–2027

W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027) zaplanowana została interwencja **10.10. Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz wdrożenie koncepcji inteligentnych wsi**, w ramach której wyodrębniono obszary:

1. **Obszar A** - inwestycje w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków

2. Obszar B - inteligentna wieś

W ramach obszaru B przewiduje się realizację wdrożenia wybranych elementów koncepcji inteligentnych wsi obejmujących inwestycyjne infrastrukturalne, które w sposób oddolny, kompleksowy i innowacyjny pozwolą na rozwiązanie konkretnego oraz istotnego problemu zaznaczającego się na danym terenie, a odnoszącego się np. do poprawy jakości życia ludności, ograniczenia niekorzystnych trendów demograficznych, podniesienia jakości usług publicznych, poszanowania środowiska przyrodniczego, zwiększenia zatrudnienia oraz włączenia cyfrowego.

W szczególności planuje się wsparcie działań odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby społeczności lokalnych i angażujących ich zasoby lokalne. W ramach tej interwencji preferowane będą w szczególności inwestycje w zakresie nowoczesnej infrastruktury, w tym infrastruktury służącej adaptacji do zmian klimatu i ochronie środowiska (np. poprzez budowę instalacji odnawialnych źródeł energii, zbiorników retencyjnych w celu gromadzenia wód opadowych i roztopowych).

W **obszarze A** wysokość pomocy nie może przekroczyć 1,5 mln zł na obszar gminy w okresie realizacji Programu, a w **obszarze B** nie może przekroczyć 10 mln zł a pomoc przyznaje się na operację o planowanej wysokości kosztów kwalifikujących się do wsparcia powyżej 1,5 mln zł. Budżet interwencji wynosi **335 mln euro**

W PS WPR 2023-2027 wdrażanie podejścia LEADER/RLKS jest kontynuowane w ramach **interwencji 13.1**. Gminy i powiaty nadal znajdują się w gronie beneficjentów. Przewiduje się, iż ok 40% środków LSR (także wielofunduszowych) może zostać zaabsorbowane przez jednostki samorządu terytorialnego. Z zakresu zostało jednak wykluczone wsparcie na operacje w zakresie budowy lub modernizacji infrastruktury technicznej ze względu na dostępność środków na powyższy cel w ramach Krajowego Programu Odbudowy (KPO), innych programów lub interwencji, a także z uwagi na małą (lokalną) skalę operacji w ramach interwencji LEADER/RLKS. Pozostałe zakresy wsparcia są nadal dostępne, w szczególności w zakresie poprawy dostępu do małej infrastruktury publicznej oraz przygotowania koncepcji inteligentnych wsi. Maksymalna kwota dofinansowania nie ulega zmianie – 500 tys. zł. Poziom współfinansowania wynosi do 75% (55% kosztów kwalifikowalnych będzie finansowanych z EFRROW, natomiast kolejne 20% będzie zapewnione ze środków budżetu państwa).

V. INFORMACJA O WSPARCIU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH W RAMACH UMOWY PARTNERSTWA NA LATA 2021-2027

Umowa Partnerstwa, którą przygotowywało Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej jest najważniejszym dokumentem, określającym współpracę między Unią Europejską a Polską. To uzgodniona z Komisją Europejską kompleksowa strategia wykorzystania funduszy europejskich w perspektywie finansowej na lata 2021-2027. Umowa stanowi realizację krajowych dokumentów takich jak Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju oraz – wynikających z niej – strategii sektorowych, w tym Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030. Łączna kwota, którą w oparciu o Umowę Partnerstwa będzie można przeznaczyć na realizację projektów w całej Polsce, wynosi 76 mld euro.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, w ramach polityki spójności poprzez właściwe programy krajowe i regionalne zostanie przeznaczonych ok. 10 mld euro na wsparcie obszarów wiejskich we wszystkich celach polityki.

Szczegółowe rozstrzygnięcia w zakresie programów współfinansowanych ze środków polityki spójności na lata 2021-2027 co do konkretnych grup beneficjentów i ewentualnych ograniczeń są podejmowane na poziomie „Szczegółowych Opisów Osi Priorytetowych” i regulaminów konkursów. Komitety Monitorujące poszczególne programy regionalne które przyjmują kryteria oceny projektów, mogą podejmować decyzje o przyznawaniu dodatkowych punktów projektom realizowanym na obszarach wiejskich lub dotyczących mieszkańców wsi. Praktyką stosowaną w poprzednich okresach programowania są preferencje dla projektów, które w rezultacie ich realizacji zapewnią dostęp do różnego typu usług na obszarach, gdzie dostęp do nich jest ograniczony lub utrudniony. Często dotyczy to obszarów wiejskich, które dzięki temu mają większe szanse na pozyskanie dofinansowania.

Szacuje się, iż łączna kwota środków polityki spójności w programach regionalnych na działania związane z rozwojem obszarów wiejskich oraz powiązaniemi miastowies wyniesie w całym okresie programowania 2021-2027 ok. 5,6 mld euro (wkład UE) z EFRR oraz EFS+. Zgodnie z zapisami kontraktów programowych, zawieranych między Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej a Zarządami Województw,

strona samorządowa będzie dążyć do przeznaczenia w ramach programu możliwie wysokiej kwoty, nie mniejszej niż 19,02% środków obu ww. funduszy.

Dodatkowo 5 programów regionalnych tj.: program województwa śląskiego, małopolskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego i łódzkiego dysponuje środkami z Funduszu na rzecz sprawiedliwej Transformacji (FST), ukierunkowanego na łagodzenie skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych transformacji energetycznej.

Ponadto, obszary wiejskie mogą być wspierane z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych polityki spójności 2021-2027 w ramach poszczególnych programów regionalnych, w tym Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) i Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT). W ramach partnerstw jednostek samorządu terytorialnego objętych ww. instrumentami znajdzie się wiele gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich.

W perspektywie 2021-2027 instrumentami ZIT i IIT objętych zostanie łącznie 114 partnerstw jst, tj. ponad czterokrotnie więcej niż w okresie 2014-2020. Ostateczne ustalenie ile gmin wiejskich i miejsko-wiejskich zostanie objętych wsparciem ww. instrumentów oraz jaką będą dysponować alokacją środków EFRR i EFS+, będzie możliwe dopiero po przyjęciu i zaopiniowaniu pozytywnie przygotowywanych przez te partnerstwa strategii terytorialnych – strategii ZIT i strategii IIT.

Dziesięć województw, tj.: kujawsko-pomorskie, lubuskie, małopolskie, podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie, świętokrzyskie, wielkopolskie oraz zachodniopomorskie zdecydowało o wdrażaniu instrumentu RLKS (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność) w ramach swoich programów regionalnych. Łącznie z funduszy polityki spójności przeznaczono na ten cel około 345 mln euro. Wszystkie regiony poza województwem świętokrzyskim zaangażowały środki EFS+, o łącznej wysokości ok. 222 mln euro, pięć województw tj.: małopolskie, podlaskie, pomorskie, świętokrzyskie, wielkopolskie alokowało na RLKS 123 mln euro z EFRR.

Ponadto w ramach kontraktu programowego każde województwo zobowiązało do wsparcia ze środków programu regionalnego obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. W większości obszary te obejmują gminy wiejskie i miejsko-wiejskie.

Jednocześnie, w zakresie wsparcia infrastruktury gminnej w ramach poszczególnych programów krajowych polityki spójności na lata 2021-2027, szacuje się, że w ramach

alokacji Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) zostanie przeznaczony ok. 1,63 mld euro na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Największy potencjał wsparcia obszarów wiejskich w programie FEnIKS występuje w przypadku sektora energetyki, (głównie programu Czyste Powietrze), rozwoju OZE, wsparcia inteligentnych systemów energetycznych, realizacji inwestycji w zakresie rozbudowy infrastruktury gazowej. Możliwość wsparcia obszarów wiejskich będą też w sektorach środowisko (głównie w obszarze bioróżnorodności) oraz kultury i zdrowia, gdzie wspierane będą obszary o najniższym dostępie do podstawowej opieki zdrowotnej - tj. głównie małe miasta i obszary wiejskie.

Zakres wsparcia obszarów wiejskich w programie: Podmioty z obszarów wiejskich będą mogły otrzymać wsparcie m. in. w następujących obszarach:

- realizacja projektów z zakresu adaptacji do zmian klimatu
- rozwój sektora energetyki
- rozwój sektora środowisko
- opracowanie i wdrożenie projektów GOZ
- wymiana źródeł ogrzewania
- rozwój i ochrona dziedzictwa narodowego
- zwiększanie dostępu ludności do usług zdrowotnych

Rozwój infrastruktury będzie wspierany również w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC), z alokacji którego ok. 600 mln euro (30,2 %) zostanie przeznaczonych na realizację projektów oddziałujących na obszary wiejskie.

W ramach programu FERC dostęp do szybkiego internetu będą mogły uzyskać np. jst z obszarów wiejskich (tworzenie i rozwój zaawansowanych e-usług publicznych pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, w tym budowa i modernizacja systemów informatycznych, np. rozwój elektronicznej dokumentacji medycznej i wymiany danych między podmiotami leczniczymi, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań w ochronie zdrowia). Dodatkowo dzięki dostępowi do szerokopasmowego internetu mieszkańcy zyskają szerszy dostęp do e-usług oferowanych przez jst (np.: cyfryzacja procesów *back-office* w administracji publicznej).